

TRANSPORTNO OSIGURANJE

VRHOVNI PRIVREDNI SUD
Presuda od 27. X 1961.

Vijeće: dr Nikola Kostić, Zdenko Bačić, Božidar Radanović,
dr Branko Stjepanović, Ljubiša Perović

Osiguratelj nema prava regresa za naknadu štete od vozača,
ako vozač ili osobe za koje on odgovara nisu krivi za štete

Tužitelj DOZ osigurao je stanovitu količinu kaučuka u balama od transportnih rizika za prijevoz iz Rijeke u Niš. Putem je došlo do požara, koji je uništio teret i kamion. Osiguratelj je isplatio osiguraniku osigurninu i regresnim zahtjevom tuži vozača za naknadu isplaćene osigurnine.

Prvostepeni sud je odbio tužbeni zahtjev.
/Presuda objavljena u br.10. na str.52. ove publikacije/.

Protiv ove presude tužitelj je uložio žalbu. Dru-
gostepeni sud je njegovu žalbu odbio sa slijedećim obrazlo-
ženjem:

Vijeće suda drugog stepena nalazi da je zahtjev koji ostvaruje tužilac ovom tužbom neosnovan, te je pobijanu presudu suda prvog stepena stoga potvrdilo, ma da ne prihvata razloge kojima se rukovodio sud prvog stepena.

Po mišljenju ovog suda za sudjenje nije odlučno pitanje da li ima tužitelj monopolistički položaj u FNRJ, kao što nije od odlučne važnosti ni okolnost što je tužitelj prije nesreće iz koje je nastala šteta na teretu, koji je prevozio vozač, odbio ponudu tuženoga da zaključi ugovor za osiguranje o odgovornosti za slučaj štete.

Tužbeni zahtjev ne bi, naime, bio osnovan ni u uvjetima postojanja više osiguravajućih poduzeća, pa ni u slučaju da tužitelj nije prethodno odbio ponudu tuženoga za zaključenje spomenutog ugovora o osiguranju.

Pri ocjeni spornog pitanja treba polaziti od ovih razmatranja:

Koliko tužitelj svoj zahtjev prema vozaču zasniva na navodu da tuženi po načelu kauzalne odgovornosti odgovara za radnju svoga radnika /tužilac se pozvao i na čl.313 Zakona o radnim odnosima/, tj. koliko time ukazuje na van-

11

ugovornu odgovornost tuženika za prouzrokovanu štetu, tužbeni zahtjev nije osnovan s obzirom na to što tužitelj i ne tvrdi da je sam tuženi kriv što je došlo do štete. Kad, naime, više osoba odgovara istom oštećeniku za istu štetu po različnim pravnim osnovama, bilo po osnovi nedopuštene radnje, iz ugovora, ili na osnovi zakonskog propisa, ima se pitanje prava na regres među tim osobama riješiti tako da u pravilu štete u prvom redu snosi ona osoba koja je štetu neposredno skrivila protupravnom radnjom, zatim ona osoba koja za štetu odgovara iz ugovora, a tek u posljednjem redu ona osoba koja za štetu odgovara s obzirom na zakonski propis bez vlastite krivnje i bez ugovorne obaveze. Ako dakle tužitelj polazi od tvrdnje da mu tuženi regresno odgovara s obzirom na kauzalnu odgovornost iz čl. 313 Zakona o radnim odnosima, tužiteljev zahtjev nije osnovan, jer je tužitelj oštećenom vlasniku tereta naknadio štetu s obzirom na svoju obavezu iz ugovora o osiguranju tereta, tj. po osnovi ugovora, dok bi tuženi odgovarao samo po osnovi zakona, bez vlastite krivnje. Pravilno je, naime, da onaj koji odgovara iz ugovora snosi štetu prije onoga koji odgovara po zakonu za slučaj, pa se dosljedno tome prvome ne može priznati regresni zahtjev protiv drugoga.

Koliko pak tužitelj svoj regresni zahtjev protiv tuženog zasniva na tome da je tuženi, bez svoje krivnje, nanio štetu vlasniku tereta povredom ugovora o prevozu, koji je tuženi kao vozar bio zaključio s vlasnikom tereta, valja imati u vidu da i tužitelj i tuženi odgovaraju oštećenom vlasniku tereta za istu štetu po istoj pravnoj osnovi, tj. obojica mu odgovaraju na osnovi ugovora: tužitelj - iz ugovora o osiguranju tereta, a tuženi iz ugovora o prevozu robe.

Kako se u tom slučaju radi o odgovornosti više osoba iz iste pravne osnove, tj. o konkurenciji između zahtjeva iste kategorije, to treba da pitanje internog odnosa između više odgovornih osoba, tj. pitanje da li i kome od tih osoba i u kojem obimu pripada pravo na regres, sud riješi po načelu pravičnosti. Ako se, ocjenjujući konkretni spor, ima u vidu da tužitelj i ne tvrdi da je tuženi kriv što je došlo do štete, jer se tužitelj poziva isključivo na kauzalnu odgovornost tuženoga, tako da bi ovaj odgovarao za slučaj, a s druge strane uzme u obzir da tužitelj kao osiguratelj na osnovi ugovora o osiguranju tereta naplaćuje premije upravo zato da pokriva štetu kakva je nastala vlasniku tereta, pravedno je da nastalu štetu u krajnjoj liniji snosi upravo tužitelj. Budući da bi priznanjem prava na regres protiv tuženog tužitelj štetu svalio na tuženoga, pravedno je da se tužitelju takvo pravo ne prizna.

Iz ovih razloga tužbeni zahtjev tužiteljev protiv tuženoga nije osnovan, pa ga je valjalo odbiti.

Z.R.

Bilješka.— Gornja presuda je od dalekosežnog značaja. Prvostepena presuda bavila se pitanjem da li bi se na regresni zahtjev osigurateljev imala primijeniti pravna pravila imovinskog prava, koja su vrijedila na našem području prije 1941. /čl.483 Hrv. trg. zak./ o zakonskoj subrogaciji osigurateljevoj u prava osiguranika, u slučaju kad se zahtjev zasniva na kauzalnoj odgovornosti štetnikovoj. Prvostepena presuda odgovorila je na to pitanje niječno, opravdavajući svoje stajalište promijenjenim društveno-ekonomskim okolnostima, u kojima bi primjena prijašnjih pravnih pravila imovinskog prava bila neopravdana.

Drugostepena presuda ne dodiruje se toga pitanja, pa stoga ne rješava ne samo pitanje o primjenjivosti spomenutih pravnih pravila, nego ostavlja otvorena vrata sumnji, da li bi u njoj sadržani razlozi vrijedili i onda kad bi se osiguratelj legitimirao građansko-pravnom ocijom osiguranika. Činjenica što Vrhovni privredni sud u ovom slučaju ne primjenjuje niti propisa čl.314 Zakona o radnim odnosima, proširuje značaj presude, jer čl.313 tog zakona normira objektivnu odgovornost poduzeća i za krivnju osoba u radnom odnosu, ako su te osobe šteta prouzrokovale tokom vršenja službene dužnosti. Ustali li se to načelo, osiguratelj bi mogao zahtijevati regres još samo ako se radi o doložnoj ili čistoj deliktnoj odgovornosti štetnika.

Z.R.